

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

Deres ref.
07/3692 FM PCB

Dato
10. oktober 2007

Høring – NOU 2007:10 Om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering

Det vises til høringsbrev fra Finansdepartementet datert 24. august vedrørende utredningen om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering.

Verdepapirfondenes forening har ingen problemer med å forstå nødvendigheten av å ha et internasjonalt regelverk som vanskeliggjør hvitvasking av utbytte og finansiering av terrorisme, og norsk fondsbransje er selvfølgelig innstilt på å ta sin del av ansvaret for å bekjempe et alvorlig samfunnsproblem. Vi er samtidig opptatt av at regelverket på området utformes slik at tilfredsstillende kontroll kan oppnås på en mest mulig effektiv måte.

Opp gjennom årene har foreningen forsøkt å oppnå forståelse for at regelverket på dette området i større grad bør ta utgangspunkt i de særtrekk og behov som kjennetegner verdipapirfondsbransjen. Vårt hovedbudskap har hele tiden vært at kjøp av verdipapirfondsandeler i praksis utelukkende finner sted gjennom overføring fra den enkelte kundes bankkonto til verdipapirfondets bankkonto. Siden kundens bankkonto allerede er underlagt legitimasjonskontroll i henhold til hvitvaskingsregelverket, representerer legitimasjonskontrollen fra forvaltningsselskapets side derfor en form for dobbeltkontroll.

Denne dobbeltkontrollen er etter vår vurdering forklaringen på at det knapt har blitt innmeldt saker til Økokrims hvitvaskingsenhet fra forvaltningsselskapenes side. Ved ulike anledninger blir dessverre dette fra enkelte (også myndighetshold) sett på som et uttrykk for at norsk fondsbransje er lemfeldig i sin legitimasjonskontroll. For norsk fondsbransje er det til tider frustrerende at hvitvaskingsregelverket, kombinert med mangelfull innsikt i hvordan verdipapirfondsmarkedet fungerer, på denne måten bidrar til å kaste et urettmessig mistenkelig lys over bransjen.

På denne bakgrunn registrerer vi med stor interesse at EUs tredje hvitvaskingsdirektiv trekker fram overføring av midler fra bankkonto som eksempel på et forsterket kontrolltiltak i de situasjoner hvor kunden ikke har vært fysisk til stede i tilknytning til legitimasjonskontrollen, jf. artikkel 13, nr. 2 c). Dette er nettopp en beskrivelse av det som er normalsituasjonen i forbindelse med etableringen av nye kundeforhold i verdipapirfond: I praksis foregår all etablering av nye kundeforhold ved at kunden tegner andeler gjennom å overføre penger fra sin bankkonto til fondets konto uten fysisk å møte opp hos forvaltningsselskapet. Fondsbransjen har dermed gjennom sine ordinære rutiner for tegning av andeler i verdipapirfond i en årrekke gjennomført hva direktivet karakteriserer som et eksempel på et

forsterket kontrolltiltak som bør gjennomføres i ”*situasjoner som ut fra sin art innebærer høy risiko for transaksjoner med tilknytning til utbytte av straffbare handlinger*”, jf. avsnitt 4.11.3 i utredningen. Vi finner det overraskende at lovutvalget overhodet ikke kommenterer artikkel 13, nr. 2 c) i sin utredning.

Etter vår vurdering gir direktivets ordlyd på dette punkt støtte for at det bør kunne anses forsvarlig å lempe på det som medfører den største praktiske utfordringen for fondsbransjen i forbindelse med legitimasjonskontrollen, nemlig kravet om at legitimasjonsdokumentene skal fremlegges i original eller bekreftet kopi. For mange andelseiere er det byrdefyllt å få gjennomført en bekreftelse av legitimasjonsdokumentene, jf. at gruppen av institusjoner som kan bekrefte kopien er svært snever (regelverket inneholder dessuten den pussighet at notarius publicus ikke anses som kvalifisert, jf. avsnitt 2.3 i Kredittilsynets veiledning til hvitvaskingsregelverket, Rundskriv 9/2004). For forvaltningsselskapene representerer det dessuten ikke ubetydelige kostnader å etterleve regelverket (for eksempel gjennom å benytte rekommandert postsending for å få tak i bekreftet legitimasjonsdokument).

Kravet om at kopi av legitimasjonsdokumentene kun kan bekreftes av en snever gruppe institusjoner, framstår som et særnorsk krav. Uten nærmere begrunnelse eller vurderinger foreslår lovutvalget at regelverket på dette området skal videreføres uendret. Samtidig legges det av lovutvalgets flertall opp til at hovedregelen om personlig fremmøte ved identitetskontrollen ikke skal videreføres, jf. lovforslagets § 7. Vi støtter flertallets forslag, men vi mener at det eksisterende regelverket knyttet til hvem som kan bekrefte kopien undergraver virkningen av at det gjøres unntak for kravet om personlig fremmøte: For å få bekreftet kopi av legitimasjonen må man nettopp møte personlig opp hos en av de angitte institusjonene (som har adgang til å utstede bekreftelser).

Vi vil på denne bakgrunn tilrå at kravet om det skal fremlegges bekreftet kopi av legitimasjonsdokumenter bortfaller dersom etableringen av nye kundeforhold i verdipapirfond skjer ved at kunden tegner andeler gjennom å overføre penger fra sin bankkonto (som er underlagt EUs hvitvaskingsregelverk) til fondets konto. Det er da allerede gjennomført en forsvarlig legitimasjonskontroll i den aktuelle banken. Etter vår vurdering bør det være tilstrekkelig at kunden i slike tilfeller oversender ubekreftet kopi av sine legitimasjonspapirer til forvaltningsselskapet. Alternativt bør listen over hvem som kan bekrefte kopien som et minimum utvides betraktelig. Vi viser i denne forbindelse til det svenske regelverket, hvor kopi av legitimasjonsdokumenter, slik vi har forstått det, anses bekreftet dersom det er underskrevet av en annen myndig person. Vi mener tilsvarende også bør være tilstrekkelig i Norge.

Vi vil avslutningsvis knytte følgende kommentarer til enkelte av de andre forslagene som lovutvalget fremmer:

- Vi gir vår fulle tilslutning til utvalgets forslag om å åpne opp muligheten for elektronisk legitimasjon for fysiske personer.
- Lovutvalget foreslår at det for ”*fysiske personer som ikke har fått tildelt norsk fødselsnummer eller D-nummer, skal det registreres fødselsdato, fødested, kjønn og statsborgerskap*”, jf. lovutkastet § 8 tredje ledd. For forvaltningsselskaper med mange utenlandske kunder er det tyngre å administrere registrering av slike opplysninger enn det vil være å benytte for eksempel utenlandske fødselsnummer. Vi vil derfor anmode om at

bestemmelsen tilføyes ”eller annen entydig identitetskode”, jf. ordlyden i § 8 første ledd punkt 2.

- Lovutvalget foreslår i samsvar med bestemmelser i direktivet at det åpnes for ”*utsatt bekreftelse av identitet ved etablering av kundeforhold i tilfeller hvor dette er nødvendig for ikke å hindre alminnelig forretningsdrift*”, jf. forskriftsutkastet § 7 nr. 1. Vi legger til grunn at bestemmelsen også omfatter tegning i verdipapirfond i situasjoner hvor kunden har overført penger fra sin bankkonto til fondets konto. Bekreftelse av identitet vil da kunne skje etter at kunden er tildelt andeler (med tilhørende tegningskurs).

Med hilsen
Verdipapirfondenes forening

Lasse Ruud
Adm. direktør